

Civilna iniciativa »Izbrisani mali delničarji Nove KBM« in
Sekcija NKBM pri Vseslovenskem združenju malih delničarjev

Ruše, 7. julij 2014
Ljubljana, 7. julij 2014

Spoštovana Predsednica Vlade RS, mag. Alenka Bratušek!

Po vaših navedbah in zatrjevanjih se je vaša Vlada trudila, da bi državo potegnila iz krize. Kljub temu vam po anketah na volitvah kaže precej slabo (Delo 1,7 % in Večer 2,1 % – pod pragom za vstop v Državni zbor RS). Menimo, da je eden od pomembnih vzrokov za to tudi krivica, ki ste jo zagrešili ob izbrisu delnic in podrejenih obveznic v bankah, zlasti malim vlagateljem, ki niso mogli vplivati na poslovno politiko bank, saj je imela država v njih večinski delež ter je vsa leta imenovala njihove nadzorne svete in vodstva. V treh bankah z večinskim državnim lastništvom (četrti bo kot kaže Banka Celje) ste razlastili več kot četrtno prebivalstva: blizu 100.000 imetnikov bančnih delnic in 2.000 lastnikov podrejenih obveznic ter cca. 500.000 državljanov, ki varčujejo v pokojninskih družbah, družbah za upravljanje in zavarovalnicah; izgube so utrpela tudi številna podjetja in občine. Prepričani smo, da ne poznate nekaterih bistvenih dejstev v zvezi z izbrisom ter prizadetimi imetniki obveznic in delnic – pri tem se bomo omejili le na primer NKBM, ki ga tudi kot nekdanja članica nadzornega sveta morda vendarle bolje poznate.

V letu 2013 je država najprej vsem drugim delničarjem NKBM - v nasprotju s pogodbo (*Prospektom*) - prepovedala dokapitalizacijo banke in jih nato z dodatno izdajo velikega števila delnic praktično iztisnila iz lastništva. Potem jim je z novelo Zakona o bančništvu poddržavila premoženje v banki. Tako si je decembra lani prisvojila sredstva lastnikov NKBM: 592 M€ (milijonov evrov) kapitala, 983 M€ rezervacij in 5.900 M€ zavarovanj (pomemben del bodočih dobičkov DUTB) z izgovorom, da je bila banka pred stečajem. To ni bilo res. Za ocenjevanje bank so merodajni Mednarodni računovodski standardi (MRS), na kar je večkrat opozoril direktor Združenja bank Slovenije, dr. France Arhar. NKBM je bila po MRS večkrat revidirana, nazadnje je njeno poslovanje v letu 2012, poleg rednih revizorjev, za 2,5 M€ pregledala tudi revizijska hiša Ovington, ERC.

NKBM je po revidiranem poročilu v letu 2012 imela 70 M€ dobička pred oblikovanjem slabitev in rezervacij, ki so do takrat brez zavarovanj kumulativno znašale 759 M€. Pokritje slabih kreditov je bilo v NKBM bistveno boljše kot v NLB, Abanki in bankah v tuji lasti. Delež slabih kreditov je bil v NKBM nižji kot v NLB in Abanki. Razmerje med krediti in depoziti je bilo izravnano in nižje kot v NLB in Abanki. Več kot polovica premoženja, s katerim bi lahko pridobila financiranje ECB (400 M€), je bila prosta. Vrednost zavarovanj je bila znižana za 570 M€, medtem ko so bruto krediti padli le za 230 M€. NKBM je torej oblikovala ogromno rezervacij, imela je nadpovprečno oslABLJENE primerljive kredite, z nadpovprečno visokim zavarovanjem.

Po tej metodologiji je bila 30. 9. 2013 kapitalska ustreznost NKBM 8,4 %, kar je bilo v krizi zelo dobro. Dne 17. 12. 2013 je po podatkih Banke Slovenije kapital NKBM znašal 143,2 M€, odpisi in rezervacije so dosegli 983 M€ ter zavarovanja okoli 5.900 M€. NKBM je za 'slabe terjatve' (in zavarovanja zanje) dobila od DUTB obveznice v višini 388 M€. Če upoštevamo še 61 M€ dobička tekočega leta, so tega dne znašala sredstva lastnikov (brez rezervacij in zavarovanj) okoli 592 M€.

Stresni testi so pokazali, da bi v primeru neugodnega scenarija (z 1 % verjetnostjo uresničenja) lahko v obdobju 2013–2015 nastala bodoča, domnevna izguba 1.947 M€ – seveda je bila verjetnost (gotovost), da se to ne bo zgodilo 99 %! Ker je bila absorpcijska sposobnost NKBM ocenjena na 892 M€, naj bi na koncu leta 2015 - v primeru črnega scenarija - morebitna nepokrita neto izguba pri izbranih predpostavkah znašala 1.055 M€. To domnevno izgubo je Banka Slovenije z manipulacijo spremenila v kruto fizično realnost. Na osnovi rezultatov stresnih testov, pregleda kakovosti sredstev ter vrednotenja nepremičnin je Banka Slovenije izdala *Odločbo o izrednih ukrepih*.

Že v dobrem mesecu po izdaji *Odločbe* ter izbrisu delnic in obveznic se je pokazalo, da so bile predpostavke stresnih testov napačne in s tem ocene o možni nepokriti izgubi v višini 1.055 M€ (z 1 % verjetnostjo) nerealne. Npr. za leto 2013 je bil padec BDP v neugodnem scenariju ocenjen na –3,1 %, dejansko je bil –1,1 %; letos naj bi bil padec BDP –3,8 %, državni Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) napoveduje rast +0,5 %, Evropska komisija celo 0,8 %! V obdobju 2013–2015 naj bi bil skupen padec BDP kar –9,5 %, padec zasebne potrošnje pa celo –18 %; Evropska komisija nam je letos za obdobje 2013–2015 napovedala rast BDP za 1,1 % in padec zasebne potrošnje le –1,4 %. Ocenjevati bodoče izgube je tvegano početje, na osnovi 1 % verjetnosti morebitnih bodočih izgub razlastiti četrtino prebivalstva pa je nestrokovno, zavržno, škodljivo in nedržavotvorno dejanje. Ali bo država zaradi dokazano nerealnih ocen sedaj vrnila premoženje oropanim delničarjem in imetnikom podrejenih obveznic? To mora narediti iz pravnih, ekonomskih, političnih in etičnih razlogov.

Politika je javnost uspela prepričati, da se je morala v tujini zadolžiti za sanacijo bank v višini 3.600 M€ (niso bile redke celo še enkrat višje številke). NKBM sta dokapitalizirala vlada z 870 M€ in DUTB s 388 M€ »kupnine«, skupaj je dobila 1.260 M€ kapitala in je imela po zadnjem poročilu previsoko, 20,5 % kapitalsko ustreznost – povprečje bank v EU je 10 %! Vlada trdi, da je bilo 620 M€ v 'denarju' – v resnici je bilo od 620 M€ kar 361 M€ preneseno iz državnih depozitov, za 43 M€ je bilo obveznic prejšnjih izdaj RS (stvarnega vložka, kar ni denar) ter 250 M€ novih obveznic – plačilo je obljubljeno v dveh ali treh letih. V obveznicah je bila tudi 'kupnina' DUTB. NKBM je torej dobila samo 223 M€ gotovine, 77 M€ manj kot je dokapitalizacije želelo vodstvo banke. In samo za to vsoto se je bilo potrebno zadolžiti v tujini, vse drugo je sicer povečalo javni dolg, vendar si teh sredstev sploh ni bilo potrebno sposoditi. Na drugi strani je iz NKBM odteklo na DUTB 1.032 M€ večinoma dobrih terjatev (slabe so bile odpisane ali so bila zanje sredstva rezervirana) in blizu 1.900 M€ zavarovanj. Dejansko je torej šlo za rop NKBM in njenih zasebnih lastnikov.

Vrednost 'slabih' terjatev je država ob prenosu na DUTB umetno močno znižala tako, da so jih po navodilih medresorske komisije in usklajevalnega odbora ocenjevali v nasprotju z MRS. Metodologija ocenjevanja 'slabih terjatev' bank ni bila določena v Zakonu o ukrepih RS za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB). Zunanji ocenjevalci se niso držali niti metodologije MRS niti modela in elementov iz Uredbe o izvajanju ZUKS, ki jo je izdala vlada. Za vsako preneseno terjatev so iz NKBM dodatno odtujili še skoraj dvakratnik zavarovanj. DUTB je tako od NKBM prevzela 1.033 M€ terjatev in obveznic ter okoli 1.900 M€ zavarovanj. Dala je 388 M€ poplačila v svojih obveznicah in s tem NKBM povzročila (brez zavarovanj) izgubo v višini –641 M€. Na ta način je izguba NKBM za leto 2013 zrasla od –90 M€ na ogromnih –685 M€. Neverjetne, fiktivne bodoče izgube do leta 2015 so bile na ta način spremenjene v dejanske in objavljene kot že realizirane izgube (virtualni stečaj). To je priznal guverner Banke

Slovenije: »Banke so zdaj dokapitalizirane po najbolj strašnih obremenitvenih testih vsaj do konca 2015«.

Poučen je primer delnic Letrike v zastavi: delnica je bila prenesena na DUTB po 10,5 €, ko je bila na trgu vredna 31 €, tri tedne po tem prenosu pa celo 42 €; prodane so bile junija 2014 po 67,1 €! Banka in delničarji so bili oškodovani za 9 M€ – kredit bi bil s prodajo delnic lahko dvakrat poplačan. Takih in podobnih primerov je v NKBM veliko. Skupinske oslabitve kreditov so bile konec leta 2013 v primerjavi s koncem leta 2012 pri bonitetnem razredu A za 287 M€ nižje, pri B za 481 M€ nižje, pri C za 162 M€ nižje, pri D in E so se pa povečale za 14 M€. Ključni so bili torej prenosi dobrih terjatev z zavarovanji (podjetji, nepremičninami) vred, ne prenosi odpisanih slabih terjatev. Prenesena podjetja so večinoma redno odplačevala svoje obveznosti do banke. DUTB in država bosta z odplačilom kreditov in prodajo zavarovanj očitno dobro zaslužili.

Revizijski hiši Deloitte in Ernst & Young sta vzporedno z obremenitvenimi preizkusi delali pregled kakovosti sredstev. Namesto dolgoročne ekonomske vrednosti iz ZUKSB (točka 5 v 4. odst. 11. čl.) so uporabljali likvidacijsko vrednost. Izračunana 'bančna luknja', ki jo je Banka Slovenije ocenila na 1.400 M€, je 18. 12. 2013 znašala –2.700 M€, toda za Bruselj je bila prenizka in treba jo je bilo podvojiti na –5.800 M€. S tem je bilo izničenih zgoraj omenjenih 592 M€ sredstev lastnikov delnic (brez rezervacij in zavarovanj) ter 64 M€ sredstev lastnikov podrejenih obveznic; njihov lastnik je postala država preko DUTB (597,8 M€). Ker sta številki enaki kot v predvideni izgubi 2013–2015, je potrjeno, da so bile dodatne slabitve po izbrisu delnic in obveznic izpeljane z namenom izničiti pozitivni kapital ter s tem zlasti sredstva imetnikov delnic in obveznic. Da končne, že objavljene, virtualne izgube niso spremenili, so morali na DUTB prenesti še več dobrih podjetij in terjatev po močno znižanih cenah, v povprečju s 85 % diskontom.

Država se pri tem izgovarja na Evropsko komisijo in na dane obljube. Kaj pa avstrijska vlada? Avstrijska banka Raiffeisen je pri 113 M€ »zelo konzervativno« ugotovljenega kapitalskega primanjkljaja v istem stresnem testu slovensko podružnico dokapitalizirala samo s 40 M€. Svojih delničarjev niso razlastnili, saj s tem višine kapitala ne bi spremenili, nasilna zamenjava lastnikov pa bi bila usodna za banko in državo Avstrijo. Slovenija je vložila zahtevo za 900 M€ državne pomoči za sistemsko banko januarja 2013, Evropska komisija jo je odobrila decembra 2013 po popolnem izničenju vseh delnic in podrejenih obveznic. Avstrija je šestkrat višjo zahtevo za nesistemsko banko Hypo-Alpe-Adria vložila 29. junija 2013 in jo dopolnila 29. 8. 2013; Evropska komisija jo je odobrila že septembra 2013, brez zahteve za kakršen koli odpis ali pretvorbo podrejenih obveznic, kaj šele za njihov popoln odpis. Evropska komisija (EK) torej s Slovenijo ne ravna kot z enakopravno članico EU, čeprav Sloveniji ni posodila nobenih sredstev za sanacijo bank. In vaša vlada se tem dvojnimi merilom ni znala upreti?!

29. 4. 2014 je Evropski bančni organ (EBA) objavil splošno metodologijo in scenarij za letošnje stresne teste 130 bank v državah EU. Samo 4 mesece po izničenju delnic NKBM so EK, ECB in EBA bistveno spremenile napovedi gospodarskih gibanj 2013–2015 za Slovenijo, npr. pri BDP od padca –9,5 % na –3,3 % v neugodnem primeru, pri zasebni potrošnji od –18,0 % na –1,4 %, znižanje brezposelnost od 10,1 % na 9,8 % namesto na 11,5 % v osnovnem scenariju. Do leta 2015 se znajo napovedi o previsoki dokapitalizaciji še bistveno povečati. Po novi metodologiji EBA je bila torej dokapitalizacija slovenskih

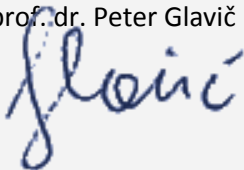
bank decembra lani za 1.500–2.000 M€ previsoka ter razlastninjenje delničarjev in lastnikov podrejenih obveznic milo rečeno nestrokovno. Višek kapitala bi po letošnjih stresnih testih morali porabiti za vračilo delnic in podrejenih obveznic razlaščenim lastnikom podržavljenih bank po sedanji vrednosti dejansko vplačanih sredstev.

Z izbrisom malih delničarjev in lastnikov podrejenih obveznic sta EK in država dokončno uničili slovenski kapitalski trg delnic ter obveznic, podjetniških in državnih. Vzajemni in pokojninski skladi so že skoraj v celoti (2.000 M€) na tujih trgih, kjer ustvarjajo delovna mesta, v Sloveniji jih pa zapirajo. Zakaj naši vzajemni skladi niso kupili obstoječih ali na novo izdanih delnic Mercatorja, Športnega centra Pohorje, Heliosa, Letrike, Svee ter rešili sedanje in zelo verjetne bodoče probleme teh družb? Zakaj je npr. Agrokor boljši kot četr milijona domačih malih vlagateljev, ki jim država premoženje vsakih nekaj let podržavi (Proficia Dadas, Zvona, banke) in zaplenjena podjetja proda (tujcem)! Večjega interesa za nakup delnic potem seveda ni, praviloma se jih vlagatelji skušajo znebiti in cene strmoglavijo.

Sicer ste podrobnosti o naših analizah dejanskega stanja v vednost prejeli že v pismu, ki smo ga, dne 2. 6. 2014, poslali Državnemu zboru RS. Še je čas, da popravite očitne krivice in napake ter zagotovite zdrave osnove za bodoče delovanje kapitalskega trga v Sloveniji in posledično višje kapitalske ustreznosti podjetij!

Za civilno iniciativo »Izbrisani mali delničarji NKBM«:

zasl. prof. dr. Peter Glavič

Za Sekcijo NKBM pri VZMD:

mag. Kristjan Verbič, predsednik VZMD

